

מנחות ק

משה שווערד

1. רש"י מסכת מנחות דף ק עמוד א

ומתוך ששונאין חכמי ארץ ישראל את הבבליים - קורין את האלכסנדריים [1] שעושין מנהג רעבתנות על שם בבליים.

2. ספר איזהו מקומן

לא בבליים הם אלא אלכסנדריים ומתוך ששונאין וכו' קורין אותם על שם בבליים - מדהתנהגו בזה כבבליים שהיו רעבתנים כדאשכחן כביצה טז. "כבלאי טיפשאי דאכלי נהמא בנהמא" - תפא"י כבועז אות ג'.

3. תוספות מסכת מנחות דף ק עמוד א

ששונאין את הבבליים - כדאשכחנא בפ"ק דיומא (דף ט): דאמר א"ל ר"ש בן לקיש לרבי אלעזר אלהא דישראל סנינא לכו [2] לפי שלא עלו בימי עזרא ומה שמזכירין אותם לגנאי על שאוכלין את השעירים חיים אע"ג דמצוה קעבדי שלא יבואו לידי נותר לפי שהרגילו עצמם כמו כן לאוכלם חיים אף בכל השנים דמיחזי כרעבתנותא

4. רש"י מסכת מנחות דף ק עמוד א

תד"ה ששונאין. אע"ג דמצוה קעבדי של"י לידי נותר. מדל"ק דמקיימי מ"ע דואכלו אותם. משמע דבאמת לא מקיימי באכילה כזו דהיא שלא כדרך אכילתן. ואע"ג דאצלן היא דרך אכילה לא מהני. עי' מל"מ פ"ה מהל' יסה"ת ה"ח. ונפשט ספיקו שם בד"ה יש לחקור. וכן הכריע השעה"מ שם בראיות נכוחות. ולפ"ז מה שסיימו התוס' לפי שהרגילו כו' בכה"ש ומחזי כרעבתנותא. עדיפא הל"ל דלא מקיימי המ"ע:

5. דף על הדף מנחות דף ק עמוד א

ועי' בבית הלוי (ח"ג סי' נ"א אות ד') דרצה להוכיח מהבבליים שאכלו את השעיר חי דמקיימים מצות עשה בשלא כדרך, והמל"מ (פ"ה דיסודי התורה) מסתפק בזה. ודחה דאכילת קדשים שאני, שעיקר המצוה שהקרבן יאכל ולא חובת אכילה על הגברא ע"ש. ולפי המבואר בתוס' לכאורה אין להוכיח כן מכאן

6. ספר חידושי בתרא

✓ (תתת"רפה) צט: מתני' — חל להיות בערב שבת שעיר של יום הכפורים נאכל לערב והבבליים אוכלין אותו כשהוא חי מפני שדעתן יפה. יש דמקשים מה עשו קודם הבבליים, הא לכאורה ליכא עצה אחרת, ומהמשנה משמע דהוי דבר אחר דתמיד אכלו בערב, וכשחל בע"ש הבבליים אוכלין כשהוא חי, עי' רש"י, ואולי לא אכלו משום דאינם יכולים. [וע"ע תפ"י בבועז מה שהאריך בזה, ובתוי"ט ורש"ש, ובה"ל ח"ג סני"א ס"ד לגבי אכילת קדשים חי, ועי' ירושלמי עירובין יט.].
ולכאורה י"ל דקודם הבבליים (האלכסנדריים) לא היה כהנים קבועים לאכילה זו, אלא שבכל שנה ושנה מצאו אחר שהתרומם לאכילה קשה ון, אבל ברבות הימים נקבעו הבבליים לאכילה זו ולא היה צורך לחפש כל פעם מחדש.

7. ספר מקדש דוד - קדשים - סימן לה

ובלחם הפנים יש לחקור כיון שסודרין אותו משבת לשבת אם הגיע א' בניסן באמצע השבת וא"כ צריך להקריב הבזיכין אחר א' בניסן וכיון דההקרבה אחר א' בניסן צריך להיות מתרומה חדשה או כיון דהסידור שלו קודם א' בניסן דינו לבוא מתרומה ישנה והנה בכתובות (ק"ו ע"ב) אמרינן דלבונה באה ממותר נסכים ופי' רש"י ז"ל דהיינו הלבונה

של לחם הפנים ע"ש א"כ הבזיכין אין באין כלל מתרומת הלשכה ולחם הפנים עצמו דבא מתרומת הלשכה כדתנן בהדיא בשקלים פ' התרומה מ"א י"ל דדוקא דבר הנקרב בעינן מתרומה חדשה אבל הלחם לא איכפת לן אך דוחק לומר כן דרק על דבר הנקרב איכא מצות תרומה חדשה והנה בסוכה (נ"ו.) גבי פלוגתא דרב ורבב"ה אי תדיר עדיף או חובת היום עדיף מייתנין פלוגתא דאבא שאול ורבנן בלחם הפנים ושתי הלחם בעצרת אי אומר הילך מצה הילך חמץ והא הכא דחמץ עיקר ומצה טפל וכתב רש"י ז"ל דחמץ עיקר שהיא חובה ליום דהיינו שתי הלחם ומצה טפל שהוא של שבת שעברה היינו דלחם הפנים הוא חובת שבת העברה ומ"מ אומר קודם הילך מצה דלחה"פ קודם לשתי החם וש"מ דתדיר עדיף מחובת היום ע"ש אלמא דחשיב לחם הפנים אע"ג שקרבין הבזיכין בשבת זו חובת של שבת שעברה ולפמ"ש לעיל דדין תרומה חדשה תלוי בזמן החובה אם הוא חובות שזמנן בשנה זו מצותן לבוא מתרומה של שנה זו א"כ לחם הפנים שהיא חובת שבת שעברה דינה לבוא מתרומה ישנה ולפ"ז הא דאמרינן מנחתם ונסכיהם אפילו לאחר י' ימים אם בינתיים הגיע א' בניסן הם באים מתרומה ישנה דאזלינן בתר זמן החיוב ולא בתר זמן הקרבתן:

8. רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ה הלכה יד

סידר את הלחם ואת הבזיכין בשבת כמצותן והקטיר את הבזיכין לאחר השבת בין לאחר שבת זו בין לאחר שבת אחרת הבאה נפסל הלחם, והרי הוא כקדשים שנפסלו שחייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא כמו שיתבאר.

9. כסף משנה הלכות תמידין ומוספין פרק ה הלכה יב [1]

ורבינו נראה שגורס בבבא שניה סידר את הלחם ואת הבזיכין בשבת והקטיר הבזיכים לאחר השבת פסול וחיובין עליו משום פגול נותר וטמא.

10. ספר איזהו מקומן [2]

ומאידיך החזו"א (סי' כ"ד סוס"ק ו') והחזון
 יחזקאל (תוספתא יא. יג. ד"ה סידר) הגיהו
 וגרסו בדברי הרמב"ם "שאין חייבין עליהן
 משום פגנו"ט".

11. ספר איזהו מקומן

כמה ימים יהא הלחם על השולחן ולא
 יפסל בלינה?
 פירש"י לעיל דף צ. ד"מים רבים היינו ששה
 ימים שעמד על השולחן קודם שבת בלא
 שנחקדש.
 אולם לשון הרמב"ם (תמו"מ ה. יג.) "שאפילו
 נשאר הלחם עם הבזיכין על השולחן כמה
 שבתות אין בכך כלום" עכ"ל. וצ"ע דמשמע
 בסוגיין דטעם המשנה משום דכלי שרת אין
 מקדשין שלא בזמנן, משמע דאם סדרו בזמנו
 נפסל אח"כ בלינה, וכן מבואר בתוס' לעיל
 צ. ובזבחים פז. דלשון המשנה "ימים רבים"
 לאו דוקא.

12. לחם משנה הלכות תמידין ומוספין פרק ה

[יג] שאפילו נשאר הלחם עם הבזיכין על השולחן כמה שבתות וכו'. קשה דמשמע מדברי רבינו ז"ל דאפילו סדר הלחם בשבת ונשתהה שם כמה שבתות אח"כ אין בכך כלום ובסוף פ' שתי הלחם לא משמע הכי אלא דטעמא משום דכלי שרת אין מקדשין שלא בזמנן משמע דאם סדרו בזמנו נפסל אח"כ בלינה. וי"ל דדברי רבינו ז"ל כדברי הגמרא בפרק המזבח מקדש דאמר שם לשולחן מדמינן לה דתנן דאפילו נשתהה על השולחן ימים רבים אין בכך כלום דמשמע דאין לינה פוסל כלל שם וכ"ת קשו דברי הגמרא פרק מזבח מקדש אהיה דפרק שתי הלחם כבר הקשו התוספות ז"ל זה בפרק שתי מדות (דף צ') דלשון שאפילו הוא על השולחן משמע נתינת טעם וקאי אפילו היכא דסדרו בזמנו ע"ש:

13. תוספות מסכת מנחות דף ק עמוד א

אמר להם הממונה - ביומא (דף כח.) [1] פירש בקונטרס דממונה הוא הסגן וקשה דאם כן הוה ליה למיחשביה בהדי דברים דחשיב בירושלמי דיומא שהסגן משמש אומר לו אישי כ"ג הגבה שמאלך הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו והניף הסגן בסודרים ואחו הסגן בימינו והעלהו לא היה מתמנה להיות כהן גדול עד שנעשה סגן אלא ממונה אחר היה [2] ושמא היה ממונה על הפייסות דמיקרי ממונה סתם כדתנן פרק שני דיומא (דף כב.) אומר להם הצביעו.

14. שפת אמת מסכת מנחות דף ק עמוד א

ברש"י ד"ה מתת' [הביא] בשם הירושלמי להזכיר ביוה"כ זכות אבות נראה דיוה"כ לאו דוקא דבמשנה דתמיד [ל' ב] מוכח דבכל יום ה' אומר כן:

15. רש"י מסכת מנחות דף ק עמוד א

רש"י ד"ה מתת'. שלפ"כ היה אומר עד שבחברון ביוה"כ כו'. וכן העתיקו התוס'. ותימה דהרי בכל השנה ג"כ היה אומר עד שבחברון כדאיתא בתמיד פ"ג מ"ב. ובירושלמי ראיתי וליתא שם מלת ביוה"כ. ובודאי ט"ס הוא ברש"י ותוס'.

16. רש"י מסכת מנחות דף ק עמוד א

ליפסל - כגון בלינה ומחוסר כפורים וכגון הכא דתו לא אפשר לאהדורי ונפסל במחוסר זמן.

17. תוספות מסכת יומא דף קט עמוד ב

נהדריה ונקמציה ביממא וכו' כלי שרת מקדשין שלא בזמנו - קשה מגליה דמקדשי שלא בזמנו והא לא קתני אלא נקמצה וכיון דאנו מוסיפין על הברייתא שיקדש הקומץ א"כ נוסף נמי ונימא דמירי שהקטיר הקומץ בלילה ולהכי תצא לבית השריפה אבל משום קידוש קומץ לחודיה לא הוי אמרינן תצא לבית השריפה וי"ל אי מירי כשנקמצה וקידש קומציה ותו לא אז קאמר שפיר ולא זו בלבד דכתיב ביה בהדיא ביום וזכחם יאכל אלא אפילו מליקה ולא מיבעיא מליקה דמייא קצת לזבח שכן מיני דמים אלא אפילו נקמצה וקדש הקומץ בלילה דאע"ג דלא כתיב בה ביום בהדיא תצא לבית השריפה אבל אי הוה אמרינן דהקטיר קומציה איפכא מיבעיא ליה דטפי פשיטא לן דהקטרת קומץ ביום ממליקה דכתיב זאת התורה לעולה למנחה וגו' וכתיב בתריה ביום צותו להקריב ועיקר לשון הקרבה היינו הקטרה ומיהו בחנם דחק רש"י לפרש כן דבקידוש קומץ איירי דאיכא למימר דלא נתקדש הקומץ אלא המנחה נתקדשה בכלי ונקמצה בלילה ופריך ונהדר הקומץ לדוכתה ונהדר ונקמצה ביממא ומשני כיון דהמנחה נתקדשה בכלי נפסלת בעמוד השחר כדין כל קידוש כלי וק"ל בלא נקמצה נמי תצא לבית השריפה כיון דנתקדשה בכלי וי"ל אי לא נקמצה לא תצא לבית השריפה בלילה עד שתפסל בעמוד השחר אבל השתא דנקמצה בלילה תצא לאלתר לבית השריפה ולא בעי עיבור צורה.

18. ספר עולת שלמה

דף ק בגמרא אפשר דמהדר קומץ לדוכתיה וכו' [לכאורה לרבנן דפליגי עליה דבן בתירא לעיל (דף ז) וס"ל דקמץ בשמאל פסול ולא מהגי חזרה בימין וה"ה בכל הפסולין עיי"ש מאי פריך הכא נהדר קומץ לדוכתיה הא לא גרע פסול לילה מכל הפסולין דלא מהגי חזרה. שוב ראיתי בתוס' ישנים ביומא (דף כט) ד"ה נהדר וכו' שהקשו זה ומרלו דהכא דלא נתקדשה מצדד יום בכלי אפילו לרבנן מהגי חזרה כאלו קמלה בעודה חולין ועוד אפילו נתקדשה מצדדי חזרה כמנחה בכלי חול הואיל ואינה ראויה להתקדש בלילה ומהגי חזרה אף לרבנן עיי"ש. ולפי דבריהם הא דמשני כ"ש מקדשין שלא בזמן הכונה הקדושת מנחה בכלי דתו לא מהגי חזרה לרבנן ולא כפירש"י דקאי הקידוש קומץ. וזה מיושבים היטב דברי התוס' ביומא שם ד"ה נהדר וכו' דפירשו דהקומץ לא נתקדש בכלי אלא אמנחה לבד והקשו בלא נקמלה נמי נפסלה בלינה וישרף ותירלו דאי לא נקמלה לא נפסלה בלינה אלא אחר עמוד השחר אבל נקמלה בלילה תשרף מיד עיי"ש. ולכאורה אינו מוכן הא דבקמלה לבד לא נפסלה דמאי להדר בכלי ולא נפסלה אלא משום דהמנחה נתקדשה בכלי ונפסלה בלינה ואינו אלא לאחר עמוד השחר. ולפמש"כ א"ש דכיון דנתקדש בכלי תו לא מהגי חזרה לרבנן ולפי' דבחינוכא הדרו ביה ממאי דפירשו מעיקרא תירון הגמ' כיון דהמנחה נתקדשה נפסלה בע"ה. ולפי דברינו י"ל קושיא התוס' ביומא שם שהקשו אפרש"י דבחנם דחק לפרש דהקומץ נתקדש בכלי עיי"ש. ולפמש"כ י"ל דרובה לפרש הסוגיא אליבא דרב דס"ל לעיל (דף ז) כבן בתירא דמהגי חזרה ואכתי תקשי אמאי טעון שרפה לאלתר לכך פירש דהקומץ נתקדש בכלי ותו לא מהגי חזרה אף לדידיה וכדאמר לעיל שם קמץ אין קידש לא עיי"ש:

19. ספר איזהו מקומן

ובביאור פלוגתת תוס' הנ"ל ורש"י שדחק להעמידה בשקידש הקומץ בכלי - ע"י עול"ש כאן שביאר דתוס' אזלי כשיטת התו"י דיומא שכתבנו לעיל, הלכך לרבנן כיון שהמנחה עצמה נתקדשה בלילה שלא בזמנה שוב אי אפשר להחזיר הקומץ, אבל רש"י רצה להעמיד סוגיין כרב דס"ל (לעיל ו:): כבן בתירא דמהני חזרה א"כ נתקדש הקומץ כדאיתא בסוגיא שם.

ובקה"י ביומא (ס"ו ט') ביאר, ורש"י סבר שעצם קמיצת לילה אינה פוסלת ואפשר לתקנה למחר, ורק קידוש הכלי שרת השני לשם קומץ הוא הקובעו בשם קומץ דאי אפשר תו לתקוני, וא"כ מוכח דס"ל דעבודת לילה אינו פסול בגופו ואינה פוסלת גוף הקרבן, אך תוס' סברי דקמיצת לילה עושה פסול בגוף הקרבן ולכן פירשו דתיכף שקמץ בלילה ישרף מיד קודם שיפסל בעמוד השחר - ע"ש בהרחבה.

20. תוספות מסכת מנחות דף ק עמוד ב

שני ימים טובים של ראש השנה קודם לשבת נאפה ברביעי ונאכל לשבת שניה לאחד עשר - ואי קשיא שנים עשר נינהו דהא אין נאכלות עד מוצאי שבת דבאותה שבת הוי יום הכפורים הא לא קשיא דלענין אכילת קדשים לילה הולכת אחר היום שעבר כדאמר באותו ואת בנו (חולין דף פג.) הילכך מיקרי אחד עשר כך פירש בקונטרס ונראה דלא קשיא מידי דאם באו עדים מן המנחה ולמעלה דנוהגין אותו היום קודש ולמחר קודש (ר"ה דף ל:): **יום שני עיקר ומנינן מיניה ייה"כ** ויחול אחר השבת ודנוהגין אותו היום קודש חומרא בעלמא דלא ליזלזלו ביה לשנה הבאה ואם קודם מנחה באו עדים לא עבדינן אלא חד יומא ומחרתו דהוא ערב שבת חול אע"פ שכבר אפו לחם הפנים מערב יו"ט חוזרין ועושין אחרים לקיים לחם חום כמו שנוכל יותר וראשון נאכל בפדיון ואע"פ דאמר בפרק המנחות והנסכים (לקמן דף קא.) כל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם היכא דאיכא תקנה לא אמר משום לחם חום ביום הלקחו כדאמר' בפרק התכלת (לעיל דף מז:): גבי שני כבשים ששחטן על ארבע חלות ותודה ששחטה על שמונים חלות ומיהו קשה היכי חייל יום הכפורים באחד בשבת הא משמע בפרק החליל (סוכה דף נד:): דלא מיקלע באחד בשבת אלא לאחרים שעושין לעולם אחד מלא ואחד חסר ומשנה זו שנויה בפ"ב דערכין (דף ח:): וקתני רישא אין פוחתין משהה חדשים המעוברין בשנה ולא נראה לעבר יותר על שנה ומשמע התם דאיתא דלא כאחרים.

21. ספר אור הישר

שם ואינו דוחה לא את השבת ולא את יו"ט. והק' בפלתי סי' ק"ח סוף סק"ז. שתי לחם למה אינו דוחה יו"ט יאפו שתיים ושליש פת לצורך יו"ט ויאפו שה"ל עמהם ופת נאפית יפה ויותר משום יו"ט ושתי לחם נאפו בזמנן ואין ב' לחם אוסרות שאר הפת דכיון דאין תנור מקדש דאל"כ יפסול בלינה א"כ אין עליהם קדושת הגוף ואינה אוסרת כו'. וע' מה שהאריך בקושיא זו בס' ניר לדור סי' מ"ב לישיבה באופנים שונים.

ונפלאתי על מה שכ' בפשיטות גמורה דאין בשה"ל קדושת הגוף מדלא פסלה בלינה. דלע"ך הוא נגד משנה מפורשת במעילה ד"ט ע"א דשתי הלחם משקרמו בתנור הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחו"כ, וכתבו שם התוס' ד"ח ע"א דגרסינן ובלינה דמדקתני קרמו בתנור הוכשרו ליפסל כו' אלמא אית ליה תנור מקדש לחם וא"כ ע"כ לינה פסלה כו' ומשנה דהכא במנחות ס"ל דתנור אינו מקדש ולהכי קאמר דאין אפיתו דוחה יו"ט ע"ש. אבל רש"י שם ד"ט ע"א כתב דלא גרסינן ובלינה, וכ"ל עיקר ראייתו בזה הוא ממשנתנו דהכא דשה"ל אין נאכלין לא פחות משנים ולא יותר על שלשה ע"ש. הרי דלא פליגי הראשונים ז"ל אלא על גרסת ובלינה. אבל זהו ודאי דקרימת התנור מקדש הלחם אליבא דכו"ע באין חולק כמבואר במשנה, וע' מה

שהאריך בזה בקרן אורה בחידושו לע"ד דנ"א. וא"כ הלא יש בהלחם קדושת הגוף, ולפ"ז י"ל נמי דקדושה זו חספיק גם לאסור שאר הפת שבתנור, ועכ"פ הי"ל להביא משנה דהתם, וחילוק כזה כ' ג"כ הלח"מ בפ"ה ה"ז מתמידין דתנור מקדש קצת ולא לגמרי היינו אינו מקדש ליפסל בלינה אבל מקדש שתהא אפיתו בפנים ע"ש, בכל אופן גם איהו ס"ל שיש בהלחם קדוה"ג.

ובעצם קושית הפלתי לצרף לשה"ל שאר לחם בתנור ופת נאפה יפה יפה, נמי י"ל הלא זהו רק דעת ר' שמעון בן אלעזר בביצה י"ז ע"א, ודימא ס"ל לתנא דמשנתנו כת"ק דהתם דלאפות אינו אופה אלא מה שצריך לו, ור"ש בן אלעזר אפשר דס"ל דתנור מקדש, וע"ל מ"ו ע"א תוד"ה ואיוו וכדע"ב ס"פ ר' ישמעאל, ועפ"ז הרי כ' הפלתי גופיה דשה"ל יאסרו את שאר הפת שעמהן בתנור.

עַד שֶׁלֹּא קִדְּשׁוּ בְּכֹלֵי יִשְׂרָאֵל פְּדִיּוֹן:

קדושת הגוף של בהמה חלה בקידוש פה, ומנחות רק משקידשן בכלי:

הנה יש חילוק גדול בין בהמה למנחות ונסכים: דבהמה קי"ל דמשעה שהקדישה בפה חל בה קדושת הגוף ותו אין לה פדיון, ואילו מנחות ונסכים אין להם קדושת גוף בהקדש פה עד שיקדשן בכלי.

ובטעם החילוק - ע"י בפירוש הראב"ד ריש תמיד, ובתשובות הרשב"א ח"א תשובה ל"א (כונן לאן נכנסת הלאטונים), ובריש ספר זרע אברהם נדפס תשובת חותנו האור שמח בענין זה, וראה בחי' מרן רי"ז הלוי במכתבים (עמ' 162) מחלוקתו עם הגר"י אברמסקי בענין זה, וע"י חזון יחזקאל [בהשמטות למנחות, ובזבחים (א. ט.), וסוטה (ג. ו.)]. והרחיב בכל ענין זה בטוב טעם במנח"א עמ' תנ"ז.

סוד הדין ביום השני של ראש השנה ❖ ————— ❖ • אז ישיר ❖ נט

קידוש החודש נעשה כן התורה ע"י בי"ד הגדול, שהיו מקבלים עדות מאנשים שהעידו שראו את הלבנה בחידושה, וכן נהגו בימי חז"ל עד שתיקן הלל השני את הלוח הקבוע בו אנו משתמשים עד יום זה. בזמן שקידשו ע"פ הראיה היו נוהגין ביום ל' לחודש אלול קדושה מספק, שמא יבואו עדים במשך היום ונמצא שיום זה ר"ה הוא, ואפילו כשעבר זמן המנחה שתקנו שאין מקבלין עדות, מ"מ היו נוהגין את שאר היום בקדושה. ובספר מועדים וזמנים (ח"ו סי' ט'), דן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א בשאלת קביעת תאריך א' תשרי ע"פ בי"ד, במקרה שהעדים באו באיחור ולא נתקבלה עדות ראיית הלבנה בבי"ד עד שעבר יום השלושים, ובאופן זה יום השלושים ואחד הוא ר"ה, ומבואר בגמ' שנהגו קדושת ר"ה במשך שני ימים, והשאלה הנשאלת היא מאיזה יום מונים ראש חודש תשרי, כלומר איזה יום נחשב כא' תשרי. והנה בפשיטות יש לומר שיום ב' דר"ה נחשב כא' תשרי שהרי הוא היום שקידשו בי"ד כראש חדש, וממילא היום הראשון של ר"ה היה יום שלשים לחודש אלול. אך מביא שם המועדים וזמנים ששיטת רש"י וכמה ראשונים היא שיש למנות את ימי החודש מהיום הראשון של ר"ה, דהיינו שאין היום הראשון נחשב לל' אלול אלא לא' תשרי, וע"כ יחול יום הכיפורים עשרה ימים אחרי היום הראשון של ר"ה לא.

והגר"מ שטרנבוך שליט"א מיישב שיטה זו על פי דברי הרמב"ם (פ"ג מהל' קידוש החודש), שאם עיברו בי"ד את החודש ולאחר כמה ימים באו עדים שמעידים שראו את החודש בזמנו, דהיינו שיום העיבור ראוי להיות ר"ח, בי"ד מקדשים את החודש למפרע ואז יום השלושים נעשה ר"ח למפרע. ומבאר ה"מועדים וזמנים" שדברי הרמב"ם שיש מושג קידוש החודש למפרע, אינו אלא בכל הנוגע למנין ימות החדש, שמונין את יום השלושים כראשון לחדש הבא, אבל לא נאמר דין קידוש החודש למפרע, לענין שנאמר שחלה

לא. עיין שם שמביא מדברי רש"י (מנחות דף ק' ע"ב) ותוספות שאנץ (פסחים דף מ"ז ע"א) ע"ע בתוס' מנחות שדחו דברי רש"י.

קדושת ר"ח למפרע. וזוהי מבאר שם ה"מועדים וזמנים" את הדין, שכאשר לא נתקבלה עדות העדים בזמן ולא הספיקו ב"ד לקדש את החודש עד ששקעה החמה ביום ל', הרי שבי"ד מעברין את החודש ונוהגים קדושה ביום המחרת ומקריבין בו קרבן מוסף (ואע"פ שאז הרי יודעים ע"פ העדים שיום ל' היה ראוי להיות קודש) ואז מקבלים את עדות העדים ומונין את ימי החודש מיום האתמול וכפי שנתבאר. [וכל זה מפני שאין מקבלים אותם לפני שיקריבו את המוספים, שאל"כ לא היו המוספים קרבים כלל, ולכן תחילה היו מקריבין את המוספים ורק אז היו מקבלים את העדות לענין מנין ימות החדש]. ועל כן, כאשר העדים איחרו ולא באו ומחמת כן קבעו שני ימי ר"ה, הרי שלענין מצוות היום וקרבת היום נחשב היום השני לר"ה, ובו נהגו קדושת ר"ה, הקריבו את קרבנות היום, וקיימו את מצות תקיעת שופר. אך בכל הנוגע למנין ימי חודש תשרי היו מקבלים את העדים ומונין מהיום הראשון למפרע וכנ"ל. ולפי"ז, אף שקידשו את היום השני כר"ח וכר"ה - ומה שגמרו את היום הראשון בקדושה היה רק בכדי שלא יזלזלו בה וכמבואר בגמרא - מ"מ כאשר מקבלים את העדים אח"כ ביום השני, נמצא שהיום הראשון היה באמת א' בתשרי למפרע. וזוהי נתיישבה שיטת רש"י.

ועל פי זה מבאר ה"מועדים וזמנים", את מה שאנו נוהגים בזה"ז שני ימי ר"ה, ומ"מ אנו מונים את ימי חודש תשרי מהיום הראשון. ולכאורה קשה, שהרי בזמן שקידשו ע"פ הראייה היו צריכים למנות את ימי חודש תשרי מהיום השני [וכבכל ר"ה, שהיום השני של ר"ח הוא היום הראשון של החודש הבא], ומדוע א"כ אנו מונים מהיום הראשון של ר"ה. ולפי הדברים הנ"ל, הרי שאף בזמן חז"ל כשנהגו שני ימים בר"ה מפני שלא באו העדים בזמן מ"מ מנו את ימי החודש מהיום הראשון. משום הכי בזמננו אנו, שיש לנו שני ימים, ושניהם קודש מטעם התקנה, מ"מ אנו מונים את מנין ימי החדש מהיום הראשון וכמו בזמן חז"ל.

ומכל זה עולה, שאע"פ שבזמן שקידשו ב"ד את החודש ע"פ ראייה נהגו לפעמים שני ימי ר"ה, מ"מ היה הבדל מהותי בין שני הימים, שהיום השני הוא היה יום הדין, ורק הוא היה קדוש בקדושת ר"ה, ובו הקריבו את

קרבת היום (וזאת למרות שבמנין ימי החודש נחשב לב' תשרי ולא לא' תשרי). בעוד שהתברר שליום הראשון לא היתה בעצם קדושת ר"ה כלל, שקדושת היום תלויה אך ורק במה שהיום נקבע כיום הדין, וביום הראשון הרי לא היה דין. [ולפי זה אפשר לומר שאף בזה"ז ישנו חילוק בין הימים שיום א' תשרי הוא ר"ה מצד קדושת ר"ה, ויום ב' אינו נוהג אלא מתקנת חז"ל.]

חיזוק לביאור זה נמצא בדברי חז"ל בפסיקתא דרב כהנא (פ"ה ד"ה החדש הזה), וז"ל: